

CONSIDERACIONS SOBRE L'AVALUACIÓ

El recent decret (143/2007, de 26 de juny) pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria, estableix, al capítol 6, article 18, quins són els criteris generals d'avaluació comuns a totes les matèries:

18.1 L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat d'educació secundària obligatòria serà contínua i diferenciada segons les diferents matèries. El professorat avaluarà tenint present els diferents elements del currículum.

18.2 Els criteris d'avaluació de les matèries són un referent fonamental per determinar el grau d'assoliment de les competències bàsiques i dels objectius de cada matèria.

18.3 L'equip docent, coordinat pel tutor del grup, actuarà de manera col·legiada en tot el procés d'avaluació i en l'adopció de les decisions que en resultin.

18.4 Quan el progrés de l'alumne no sigui l'adequat s'establiran mesures de reforç educatiu. Aquestes mesures s'adoptaran quan es detecti el problema i en qualsevol moment del curs, i la seva finalitat serà garantir l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per continuar el procés educatiu amb èxit.

18.5 El professorat avaluarà tant els aprenentatges de l'alumne, com els processos d'ensenyament emprats i la pròpia pràctica docent.

18.6 Els pares o tutors legals han de conèixer la situació acadèmica de l'alumne i les decisions relatives al procés seguit per l'alumne, així com el seu progrés educatiu.

Consideracions preliminars als criteris generals d'avaluació:

- L'avaluació aborda una varietat de fenòmens (**currículum, ensenyament i aprenentatge**) que interaccionen entre si.
- Des de mitjans de la dècada dels 70, l'avaluació quantitativa s'ha vist cada vegada més desplaçada per l'**avaluació qualitativa**. Des d'aquesta perspectiva, la valoració dels resultats no té tant de relleu com la comprensió profunda del procés d'ensenyament-aprenentatge.
- El principal objectiu de l'avaluació no és, per tant, aprovar o suspendre l'alumnat, sinó obtenir una informació que ens sigui útil per tal de **millorar els processos d'ensenyament-aprenentatge**. En aquest sentit, l'article 18.5 del decret anima el professorat a reconduir la seva pràctica docent en els casos que així ho requereixin.
- El context que realment importa des del punt de vista educatiu és el context de la vida fora de l'escola, ja que l'objectiu de l'ensenyament no és el bon rendiment en els estudis, sinó **estimular la capacitat d'anàlisi i resolució de problemes** per tal d'aconseguir una vida personal satisfactòria i socialment constructiva.

- La informació no arriba als estudiants només des del professorat o els materials (llibres de text, CD-roms) específicament dissenyats per a la transmissió de coneixements acadèmics sinó que es recull i es difon en múltiples suports (televisió, Internet, diaris, revistes). Per aquesta raó, cal desenvolupar la **capacitat de selecció, ordenació i interpretació de la informació** per tal d'aconseguir transformar-la en coneixement.
- Cal distingir entre l'avaluació inicial, la formativa i la sumativa, i també considerar els seus avantatges i inconvenients. L'**avaluació inicial** permet detectar els coneixements previs de l'alumne; aquesta avaluació té el perill de condicionar les expectatives del professorat, és per això que s'ha de tenir en compte només com a orientació (susceptible de canviar-se en qualsevol moment) de cara a planificar l'actuació a classe. L'**avaluació formativa** és continuada i té com a objectiu afavorir el progrés en els processos d'aprenentatge dels alumnes; aquesta avaluació requereix una activitat molt intensa durant un llarg període de temps que permet prendre decisions per tal de millorar els processos d'ensenyament-aprenentatge. L'**avaluació sumativa** o final ens indica els nivells de rendiment de l'alumnat.

Què podem avaluar en educació visual i plàstica ?

A l'annex 2 del decret esmentat, s'especifiquen quins són els criteris d'avaluació específics del currículum de l'educació visual i plàstica. Aquests criteris s'han ordenat adaptant un quadre proposat per Agirre (2005:123) per tal de clarificar els diferents apartats contemplats per l'avaluació:

SEGON CURS	
Àmbit històrico-artístic	<p>Diferenciar temes, estils i tendències de les arts visuals i audiovisuals a través del temps i atenent la diversitat cultural i el context on s'han produït.</p> <p>Diferenciar i reconèixer els processos, tècniques, estratègies i materials de les imatges de l'entorn audiovisual i multimèdia.</p>
Àmbit hermenèutic (interpretatiu)	<p>Identificar els elements del llenguatge visual, constitutius essencials (configuracions estructurals, variacions cromàtiques, orientació espacial i textura) dels objectes i/o aspectes de la realitat.</p> <p>Seleccionar els materials més adequats per crear un producte artístic d'acord amb uns objectius prefixats i a la reflexió i avaluació de les diferents fases del procés de concepció, disseny, formalització i realització.</p>
	<p>Representar objectes i idees de forma bidimensional i tridimensional aplicant tècniques diverses i aconseguir resultats en funció de la proposta i les intencions prèvies.</p>

<p>Àmbit procedimental</p>	<p>Elaborar i participar, activament, en projectes de creació formal i visual individualment i cooperativament com produccions videogràfiques o plàstiques de gran format, aplicant les estratègies pròpies i adequades del llenguatge plàstic i visual.</p> <p>Realitzar creacions plàstiques bidimensionals i tridimensionals seguint el procés de creació i demostrant interès i iniciativa, creativitat i imaginació.</p>
<p>Àmbit estratègic</p>	<p>Utilitzar la terminologia pròpia del llenguatge artístic per descriure els objectes i les imatges, les tècniques i els procediments, els materials i les eines.</p> <p>Utilitzar el dibuix com a instrument de representació i de comunicació, i com a eina bàsica per a la plasmació d'idees.</p> <p>Utilitzar codificacions bàsiques de la geometria plana i descriptiva.</p>

TERCER CURS

<p style="text-align: center;">TERCER CURS</p>	
<p>Àmbit històrico-artístic</p>	<p>Diferenciar els estils, les tendències i els discursos de les arts visuals i audiovisuals atenent les etapes i moviments més rellevants i la diversitat cultural.</p>
<p>Àmbit hermenèutic (interpretatiu)</p>	<p>Identificar els elements del llenguatge visual, constitutius essencials (configuracions estructurals, variacions cromàtiques, orientació espacial i textura) dels objectes i/o aspectes de la realitat.</p> <p>Seleccionar els materials més adequats per crear un producte artístic d'acord amb uns objectius prefixats i a la reflexió i avaluació de les diferents fases del procés de concepció, disseny, formalització i realització.</p>
<p>Àmbit procedimental</p>	<p>Representar objectes i idees de forma bidimensional i tridimensional aplicant tècniques gràfiques i plàstiques i aconseguint resultats concrets en funció d'uns objectius i intencions determinats.</p> <p>Elaborar i participar, activament, en projectes de creació cooperatius, bidimensionals, tridimensionals i visuals i audiovisuals.</p> <p>Realitzar activitats artístiques seguint els processos de creació adequats a les propostes i demostrar interès i iniciativa, creativitat i imaginació.</p> <p>Dibuixar cossos i espais simples aplicant els fonaments dels sistemes de representació.</p>

Àmbit estratègic	Reflexionar i argumentar objectivament les activitats i els processos artístics desenvolupats.
-------------------------	--

QUART CURS	
Àmbit històrico-artístic	(No es contempla aquest àmbit a l'avaluació del quart curs)
Àmbit hermenèutic (interpretatiu)	Reconèixer i llegir imatges, obres i objectes dels entorns visuals (obres d'art, disseny, cinema, multimèdia), atenent els aspectes formals i narratius de les propostes.
Àmbit procedimental	<p>Utilitzar recursos TIC en el camp de la imatge fotogràfica, el disseny, el dibuix assistit per ordinador i l'edició fotogràfica.</p> <p>Col·laborar en la realització de projectes que comporten processos de concepció, disseny i execució cooperativa.</p> <p>Realitzar obres bidimensionals i tridimensionals, experimentant i utilitzant diversitat de tècniques (escultura, dibuix artístic, volum, pintura, gravat, etc.).</p> <p>Elaborar produccions multimèdia, fotogràfiques i fotogràfiques utilitzant les tècniques adequades a cada mitjà tecnològic.</p>
Àmbit estratègic	<p>Prendre decisions per a la realització de produccions artístiques especificant els objectius, proposant diverses opcions i avaluant la solució.</p> <p>Dibuixar formes i espais aplicant els fonaments dels sistemes de representació.</p> <p>Emprar estratègies pròpies del disseny, la fotografia, la publicitat, el vídeo i els mitjans de comunicació i multimèdia per a realitzar projectes artístics i visuals.</p> <p>Descriure formes aplicant sistemes de representació i normalització.</p>

Sobre els continguts a avaluar proposats pel nou currículum cal considerar els següents aspectes:

- Podem avaluar tant els processos de treball com els productes.

- Parant atenció a la consideració de l'art contemporani com una forma de producció social i cultural estretament vinculada al context en què s'ha produït, hem de potenciar l'avaluació en l'**àmbit històrico-artístic** en especial relació amb el moment actual, per tal d'afavorir la comprensió dels contextos contemporanis de creació i comunicació. D'altra banda, l'educació visual i plàstica pot esdevenir un estímul per tal d'afavorir en l'alumnat la comprensió de l'art com a mitjà de coneixement i de reflexió crítica vinculada a qualsevol àmbit significatiu de la vida social.
- En l'**àmbit hermenèutic (interpretatiu)**, hem de considerar els canvis produïts en la sintaxi visual proposada per la modernitat a partir de la proliferació de les TIC, que han afectat tant la nostra interpretació de la realitat com les maneres de construir-la verbal o plàsticament.
- En l'**àmbit procedimental**, cal fomentar l'aprenentatge cooperatiu, no només entre els membres del grup-classe, sinó també entre els departaments. Això comporta un esforç, tant per part del centre educatiu com dels docents, en relació a construir un espai i un temps de confluència entre les disciplines.
- Entre les qualitats del treball de l'alumnat que podem avaluar trobem: la qualitat tècnica de l'obra produïda, el grau d'inventiva en l'ús d'un procés o idea i el poder expressiu o qualitat estètica.
- Tenint en compte la prevalença del discurs en els contextos artístics contemporanis per damunt de les capacitats manuals, caldrà valorar el contingut i el missatge que els estudiants volen transmetre a través de la seva obra.
- En l'**àmbit estratègic** cal considerar l'activitat artística com un procés de recerca i, per tant, donar importància al desenvolupament de la capacitat investigadora de l'alumnat per tal d'aprendre a utilitzar instruments i mètodes que l'ajudin a resoldre problemes fora de l'aula amb creativitat.

Com podem avaluar en educació visual i plàstica?

- L'**avaluació continuada** suposa un registre constant i permanent de les activitats i els progressos de l'alumnat i els programes educatius. Això pressuposa que l'observació directa i informal és una qualitat del professorat competent i que proporciona una informació tan fiable com la de qualsevol prova formal.
- Per tal de fer l'avaluació continuada cal que la comunicació entre el professorat i l'alumnat sigui fluida i cal acabar amb l'actual separació entre el temps dedicat a ensenyar i el temps dedicat a avaluar. Podem mantenir **entrevistes** amb els estudiants perquè reflexionin verbalment sobre el seu propi treball en relació amb el que han après en fer-ho.

- És important atendre tant a les **manifestacions plàstiques** de l'alumnat com a les seves **manifestacions verbals**, ja que ambdues constitueixen el resultat de processos de pensament.
- La **posada** en comú dels treballs realitzats és de gran interès tant per l'estudiant que mostra el treball com per qui fa el comentari. Aquesta activitat exigeix observació, avaluació i ús acurat del llenguatge. Oferir un context en què els estudiants prenguin part en el procés d'avaluació contribueix a la seva educació.
- Fernando Hernández (2000) assenyala els avantatges de l'elaboració, per part de l'alumnat, d'un "portafolio" o **diari de treball** al llarg del curs acadèmic. Aquest diari és un contenidor d'anotacions personals, treballs puntuals, experiències de classe, connexions amb temes extracurriculars, etc. que facilita la reconstrucció del procés d'aprenentatge de cada estudiant de cara a l'autoavaluació i l'avaluació.
- Quants més **sistemes de registre** apliquem més fiable serà l'avaluació. És convenient, a més, que les activitats acadèmiques es manifestin en una diversitat de productes concrets: resums, esquemes, exàmens, creacions plàstiques diverses, etc. que contemplin les diferents tipus d'intel·ligència que es posen en joc en cada procés d'aprenentatge.